

Kulturutskottet

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av yrkeshögskolelagen och lagen om studiestöd

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagar om ändring av yrkeshögskolelagen och lagen om studiestöd (RP 197/2025 rd): Ärendet har remitterats till kulturutskottet för betänkande och till social- och hälsovårdsutskottet för utlåtande.

Utlåtande

Utlåtande har lämnats av

- social- och hälsovårdsutskottet ShUU 4/2026 rd

Sakkunniga

Utskottet har hört

- direktör Jonna Korhonen, undervisnings- och kulturministeriet
- regeringsråd Henna Närhi, undervisnings- och kulturministeriet
- undervisningsråd Sanna Hirsivaara, undervisnings- och kulturministeriet
- specialsakkunnig Pia Suvivuo, social- och hälsovårdsministeriet
- gruppchef Kaisa Saukko, Tillstånds- och tillsynsverket
- kompetenschef Markus Karttunen, Uleåborgs yrkeshögskola
- områdeschef Virpi Pelto, Uleåborgs yrkeshögskola
- kompetenschef Ida Nikkola, Tampereen ammattikorkeakoulu
- ledande överskötare Katja Koskinen, HUS-sammanslutningen
- verksamhetsledare Ida Mielityinen, Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf
- ordförande Päivi Oinonen, Finlands Barnmorskeförbund rf
- specialsakkunnig i högskolepolitik Samuli Leppämäki, Finlands studerandekårers förbund - SAMOK rf
- PR-chef Ira Hietanen-Tanskanen, Tehy rf
- chef för utbildningsärenden Juha Kurtti, Tehy rf.

Skriftligt yttrande har lämnats av

- Folkpensionsanstalten
- yrkeshögskolan Haaga-Helia
- Metropolia Ammattikorkeakoulu

Betänkande KuUB 3/2026 rd

- Birkalands välfärdsområde
- Kommun- och välfärdsområdesarbetsgivarna KT
- Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf
- Bildningsbranschen rf
- Förbundet för Akutvård i Finland rf
- Finlands Sjukskötare rf
- Finlands Hälsovårdarförbund FHVF rf.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att yrkeshögskolelagen och lagen om studiestöd ändras.

Enligt propositionen ska yrkeshögskolelagen ändras så att utbildning till förstavårdare, utbildning till barnmorska och utbildning till hälsovårdare ska vara utbildningar som grundar sig på särskilda bestämmelser och som genomförs utöver sjukskötartutbildning. De målsatta tiderna för studierna föreslås vara 1,5 läsår för utbildningarna till förstavårdare och barnmorska och 1 läsår för utbildningen till hälsovårdare. Utbildning till förstavårdare och utbildning till hälsovårdare ska dock fortfarande på samma sätt som för närvarande vardera kunna genomföras i form av en enhetlig utbildning tillsammans med sjukskötartutbildning.

Målet med reformen är att de som tidigare har avlagt sjukskötartutbildning ska kunna få behörighet för uppgifterna som förstavårdare, barnmorska och hälsovårdare på något annat sätt än genom att avlägga en till yrkeshögskoleexamen på samma nivå. Detta förtydligar och förenklar utbildningsvägarna för dem som redan avlagt en examen, och gör det möjligt att rikta nybörjarplatserna för utbildning som leder till examen till personer som ännu inte har en högskoleexamen eller studierätt till en högskoleexamen på samma nivå.

Utbildningen till förstavårdare, utbildningen till barnmorska och utbildningen till hälsovårdare ska vara utbildningar som berättigar till studiestöd. Studielåntagare ska vara berättigade till studielånkompensation när utbildningen slutförs inom utsatt tid utöver sjukskötartutbildningen.

I propositionen föreslås dessutom att yrkeshögskolelagen ändras till vissa delar i fråga om yrkespedagogisk lärarutbildning. Genom ändringarna preciseras bestämmelserna så att det till dem fogas bestämmelser om yrkespedagogisk lärarutbildning. Till lagen fogas även ett bemyndigande att utfärda förordningar som gäller yrkespedagogisk lärarutbildning. Ändringarna är inte avsedda att väsentligt förändra nuläget.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 augusti 2028.

Betänkande KuUB 3/2026 rd

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Regeringen föreslår ändringar särskilt i bestämmelserna om så kallade dubbla examina, dvs. utbildning till förstavårdare, barnmorska och hälsovårdare. Propositionen hänför sig till regeringsprogrammet, där det står att överlappande högskoleutbildning ska minskas och utbildningarna för hälsovårdare, förstavårdare och barnmorskor göras smidigare med hjälp av en modulär utbildningsstruktur. Den föreslagna reformen av utbildningsstrukturen minskar behovet av att avlägga flera högskoleexamina på samma nivå.

Fullgörande av utbildning till förstavårdare, barnmorska och hälsovårdare ska fortfarande kräva avlagd yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsoområdet. Till examen fogas examensbenämningen sjukskötare (YH). Om en studerande slutför utbildning till förstavårdare, barnmorska eller hälsovårdare ska det till examen, beroende på utbildning, fogas en andra examensbenämning: förstavårdare (YH), barnmorska (YH) eller hälsovårdare (YH). Utbildningen till förstavårdare, utbildningen till barnmorska och utbildningen till hälsovårdare ska fortsatt berättiga till studiestöd.

Social- och hälsovårdsutskottet har vid behandlingen av ärendet granskat de föreslagna ändringarna särskilt med avseende på tillgången på personal inom social- och hälsovården och branschens attraktionskraft. I sitt utlåtande tillstyrker utskottet lagförslagen. Utskottet ser det som viktigt att utbildningsstrukturerna inom social- och hälsovården utvecklas så att de stöder en flexibel komplettering av kompetensen, svarar mot servicesystemets föränderliga behov, tryggar tillgången på personal och möjliggör en ändamålsenlig fördelning av nybörjarplatserna inom utbildning som leder till examen. (ShUU 4/2026 rd.)

Kulturutskottet konstaterar att det huvudsakliga syftet med reformen är att göra det möjligt för dem som tidigare avlagt sjukskötarutbildning att utbilda sig till förstavårdare, barnmorska eller hälsovårdare utan att de behöver avlägga ytterligare en yrkeshögskoleexamen. Ändringen innebär tydligare och smidigare utbildningsvägar för dem som redan avlagt examen, samtidigt som det blir möjligt att rikta nybörjarplatserna inom utbildning som leder till examen till personer som ännu inte har en högskoleexamen eller studierätt till en högskoleexamen på samma nivå. Reformen av dubbla examina stöder undervisnings- och kulturministeriets program för att minska överlappande högskoleutbildning såväl som social- och hälsovårdsministeriets program för gott arbete, som har målet att underlätta personalbristen inom social- och hälsovården.

Kulturutskottet välkomnar lagförslagen och tillstyrker dem utan ändringar.

Utbildningen till barnmorska

Utgångspunkter för anordnandet

I propositionen beskrivs ingående hur strukturen på utbildningen till förstavårdare, barnmorska och hälsovårdare har behandlats i olika sammanhang. Alternativa sätt att utveckla strukturen på dubbla examina har behandlats bland annat inom undervisnings- och kulturministeriets och

Betänkande KuUB 3/2026 rd

social- och hälsovårdsministeriets gemensamma projekt för utveckling av högskoleutbildningen inom social- och hälsovårdsbranschen (SOTEKO). I propositionen står det att det inom projektet rådde bred enighet om att förstavårdare, barnmorskor och hälsovårdare även i fortsättningen måste få legitimation som sjukskötare för att arbetsmarknaden ska fungera. Av den anledningen tog beredningen inte sikte på genomförandet av en utbildning som leder till examen och som resulterar i endast kompetens och behörighet som förstavårdare, barnmorska eller hälsovårdare.

Barnmorskor och sjuksköterskor med ansvar för den allmänna sjukvården omfattas av systemet för automatiskt erkännande enligt EU:s yrkeskvalifikationsdirektiv 2005/36/EG när den nationella utbildningen uppfyller minimikraven i direktivet. Automatiskt erkännande av yrkeskvalifikationer innebär att en person är behörig att utöva sitt yrke i en annan EU- och EES-stat utan ytterligare studier eller arbetserfarenhet i värdmedlemsstaten. En av utgångspunkterna för reformen av bestämmelserna om barnmorskeutbildning har varit att utbildningsmodellen ska möjliggöra automatiskt erkännande enligt direktivet.

Enligt förslaget ska barnmorskeutbildningen i fortsättningen genomföras i form av separat reglerad utbildning, som förutsätter ett bevis på formella kvalifikationer som sjuksköterska och vars omfattning är 18 månader och 3 000 timmar. I några sakkunnigyttranden har regleringen utifrån ett tiotal kritiserats. Enligt uppgift baserar sig lösningen på yrkeskvalifikationsdirektivet, men det är svårt att anpassa den direktivenliga omfattningen av barnmorskestudierna så att den lämpar sig för det finländska systemet med studiepoäng. I den nationella lagberedningen har det å andra sidan inte ansetts ändamålsenligt att för barnmorskeutbildningen skapa en egen studiepoängsättningsmodell som inte är jämförbar med andra finländska utbildningar. Därför har man stannat för att hålla fast vid direktivets ordalydelse. Kulturutskottet anser det viktigt att den målsatta tiden för barnmorskeutbildning enligt propositionen oberoende av det föreskrivna timantalet är 1,5 läsår.

Enligt propositionen kan yrkeshögskolorna även i fortsättningen enligt eget övervägande erbjuda möjligheten att samtidigt söka studierätt till utbildning som leder till sjukskötarexamen och till barnmorskeutbildning. Kulturutskottet anser i likhet med social- och hälsovårdsutskottet att det är viktigt att yrkeshögskolorna i fortsättningen erbjuder ansökningsalternativ där de studerande väljs till utbildning för sjukskötarexamen och samtidigt till barnmorskeutbildning enligt villkor. Detta skulle fungera som incitament för barnmorskestudier och minska osäkerheten kring antagningen till barnmorskeutbildning. Det är också möjligt att i sjukskötarutbildningen inkludera 30 studiepoäng för studier där den studerande inriktar sig på att förvärva kompetens som krävs i barnmorskeyrket och som kan räknas till godo inom barnmorskeutbildningen. Den sistnämnda utbildningens längd motsvarar då utbildningens nuvarande längd. Kulturutskottets vision och vilja är att det även i fortsättningen ska vara möjligt att kvalificera sig för barnmorskeyrket genom 4,5 års oavbrutna studier.

Genomförande av barnmorskeutbildning som högre yrkeshögskoleexamen

En del av dem som lämnat yttrande har föreslagit att barnmorskeutbildningen ska leda till högre högskoleexamen. Enligt uppgift har man i det ovannämnda SOTEKO-projektet också bedömt alternativet att genomföra utbildningen av förstavårdare, barnmorskor och hälsovårdare som högre yrkeshögskoleexamen. Medlemmarna i arbetsgruppen ansåg huvudsakligen inte att

Betänkande KuUB 3/2026 rd

modellen är ändamålsenlig i synnerhet eftersom den skulle leda till långa utbildningsvägar och stå i strid med utvecklingsriktlinjerna och bestämmelserna om högre yrkeshögskoleexamen.

Kulturutskottet konstaterar att ett genomförande av barnmorskeutbildningen som högre yrkeshögskoleexamen skulle utgöra en avvikelse från dagens yrkeshögskoleexamenssystem och fördunkla den tydliga arbetsfördelningen mellan examensnivåerna. Eventuella ändringar i den högre yrkeshögskoleutbildningens ställning och karaktär samt i examenssystemet som helhet bör vid behov övervägas senare i en omfattande beredningsprocess med olika berörda grupper, till exempel utifrån en skrivning i regeringsprogrammet.

Utbildningen på yrkeshögskoleexamensnivå i nuläget kan inte flyttas upp till en högre examensnivå utan att utbildningsinnehållet avsevärt revideras. Enligt utredning har det dock inte framkommit några tecken på att den kompetens som den nuvarande barnmorskeutbildningen ger har visat sig vara otillräcklig i förhållande till arbetslivets behov eller att den skulle kräva betydande utveckling. Också social- och hälsovårdsutskottet konstaterar i sitt utlåtande att den kompetens som den nuvarande barnmorskeutbildningen ger är tillräcklig och ändamålsenlig för arbetslivets behov.

Kulturutskottet konstaterar att barnmorskeutbildning som högre yrkeshögskoleexamen innebär att studietiderna förlängs till mer än sju år med beaktande av det timantal som yrkeskvalifikationsdirektivet förutsätter och kravet på arbetserfarenhet före högre yrkeshögskoleexamen. I den föreslagna modellen är den sammanlagda målsatta tiden för sjukskötarutbildningen och barnmorskeutbildningen fem år. Genom oavbruten utbildning är det fortfarande möjligt att få behörighet för barnmorskeyrket inom 4,5 år.

I sitt utlåtande menar social- och hälsovårdsutskottet att en eventuell förlängning av barnmorskeutbildningen kan ändra förväntningarna på barnmorskornas arbete och lön. Den påbyggnadsutbildning som genomgås efter sjukskötarutbildningen förväntas inverka på arbetets karaktär så att det blir mer betoning på sakkunnig- och chefsuppgifter, trots att största delen av barnmorskorna också i fortsättningen kommer att arbeta med kliniskt patientarbete. En eventuell förlängning av utbildningen kan minska de ungas intresse för barnmorskeyrket och höja tröskeln för att fortsätta studera från sjukskötare till barnmorska. Liksom social- och hälsovårdsutskottet anser kulturutskottet att det är viktigt att följa vilka konsekvenser de föreslagna ändringarna har särskilt för tillgången på barnmorskor.

Praktik

Hälso- och sjukvårdslagen innehåller bestämmelser om ersättning och utbetalning av ersättning för praktik som främjar yrkesskickligheten och som ingår i yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsovården. Kulturutskottet konstaterar att avsikten med det aktuella förslaget till utbildningsstruktur inte är att ändra gällande praxis för utbetalning av ersättningar inom utbildningen till förstavårdare, barnmorska och hälsovårdare.

I sitt utlåtande påpekar social- och hälsovårdsutskottet för kulturutskottet att det finns utmaningar med att ordna tillräcklig praktik. I nuläget omfattar barnmorskeutbildningen kliniskt barnmorskearbete motsvarande 48 studiepoäng och fördjupad praktik inom barnmorskearbete

Betänkande KuUB 3/2026 rd

motsvarande 7 studiepoäng, vilket är ungefär hälften av de planerade barnmorskestudierna på 3 000 timmar. Sakkunniga har framfört för social- och hälsovårdsutskottet att det bör vara möjligt att framskrida i studierna också under sommarmånaderna för att både de teoretiska och praktiska studierna ska kunna genomföras inom utsatt tid. Sommartid finns det dock begränsat med praktikplatser på grund av den ordinarie personalens semestrar. Därför kan avläggandet av studierna inom målsatt tid normalt inte basera sig på sommarstudier eller praktik under sommaren. Kulturutskottet instämmer i social- och hälsovårdsutskottets konstaterande att tillgången till praktikplatser är en central förutsättning för att social- och hälsovårdsutbildningen ska ha hög kvalitet och svara mot arbetslivets behov. Kulturutskottet anser i likhet med social- och hälsovårdsutskottet att det är nödvändigt att man som en del av Programmet för ett gott arbete och i samarbete med välfärdsområdena och läroanstalterna inom branschen försöker lösa problemen med tillgången på praktikplatser.

Förstavårdare

I sakkunnigyttandena väcks frågan om legitimation av förstavårdare med egen examensbenämning för att säkerställa att förstavårdarnas behörighet och yrkesstatus och utbildningens status är tydliga. En person som fått examensbenämningen förstavårdare (YH) legitimeras för närvarande endast som sjukskötare. I propositionen uppger regeringen att man i beredningen av reformen av lagstiftningen om yrkesutbildade personer, som social- och hälsovårdsministeriet inlett, kommer att bedöma vart och ett av de nuvarande reglerade yrkena inom social- och hälsovården, och dessutom bedöms behovet av reglering, regleringssättet och regleringens olika konsekvenser i fråga om eventuella nya yrkesgrupper, till exempel förstavårdare.

Det är viktigt att förstavårdare som arbetar inom prehospital akutsjukvård på vårdnivå omfattas av tillsynen över yrkesutbildade personer på grund av att arbetet är krävande och ansvarsfullt samt på grund av den betydande risken för äventyrande av klient- och patientsäkerheten, står det i social- och hälsovårdsutskottets utlåtande. Social- och hälsovårdsutskottet anser det motiverat att det i samband med den pågående reformen av lagstiftningen om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården föreskrivs om rätt att utöva förstavårdaryrket som legitimerad yrkesutbildad person så att den som avlagt förstavårdarnas yrkeshögskoleexamen eller genomfört utbildning som lett till motsvarande examensbenämning skiljer sig från de legitimerade sjukskötare som inte har motsvarande specialbehörighet. Kulturutskottet föreslår ett uttalande i enlighet med social- och hälsovårdsutskottets förslag. (*Utskottets förslag till uttalande*)

Yrkeslärarutbildningen

Det föreslås att yrkeshögskolelagen kompletteras i fråga om bestämmelserna om yrkespedagogisk lärarutbildning och att det till lagen fogas ett bemyndigande att utfärda förordning, enligt vilket närmare bestämmelser om studierna inom den yrkespedagogiska lärarutbildningen, om deras struktur och omfattning, om målen för kunnandet för studierna och om fullgörandet av studierna utfärdas genom förordning av statsrådet. Kulturutskottet konstaterar att förslagen förtydligar bestämmelserna om yrkespedagogisk lärarutbildning och därmed är välkomna.

Betänkande KuUB 3/2026 rd

FÖRSLAG TILL BESLUT

Kulturutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner lagförslag 1 och 2 i proposition RP 197/2025 rd utan ändringar.

Riksdagen godkänner ett uttalande. (Utskottets förslag till uttalande)

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att statsrådet i samband med den pågående reformen av lagstiftningen om yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården ser till att det föreskrivs om rätt att utöva förstavårdaryrket som legitimerad yrkesutbildad person.

Helsingfors 28.4.2026

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Tuula Haatainen sd
vice ordförande Ari Koponen saf
medlem Pia Hiltunen sd
medlem Mari Holopainen gröna
medlem Laura Huhtasaari saf
medlem Hanna Kosonen cent
medlem Milla Lahdenperä saml
medlem Pia Lohikoski vänst
medlem Nasima Razmyar sd
medlem Sara Seppänen saf
medlem Markku Siponen cent
medlem Jaana Strandman saf
medlem Oskari Valtola saml
ersättare Ritva Elomaa saf (delvis)
ersättare Marko Kilpi saml
ersättare Pia Sillanpää saf.

Sekreterare var

utskottsråd Maiju Tuominen.

Betänkande KuUB 3/2026 rd Reservation

Reservation

Motivering

Regeringen föreslår ändringar i yrkeshögskolelagen och lagen om studiestöd. Enligt propositionen ska yrkeshögskolelagen ändras så att utbildning till förstavårdare, utbildning till barnmorska och utbildning till hälsovårdare ska vara utbildningar som grundar sig på särskilda bestämmelser och som genomförs utöver sjukskötutbildning. De målsatta tiderna för studierna föreslås vara 1,5 läsår för utbildningarna till förstavårdare och barnmorska och 1 läsår för utbildningen till hälsovårdare. Utbildning till förstavårdare och utbildning till hälsovårdare ska dock fortfarande på samma sätt som för närvarande vardera kunna genomföras i form av en enhetlig utbildning tillsammans med sjukskötutbildning.

I propositionen konstateras det att syftet med reformen är att personer som tidigare har genomgått sjukskötutbildning kan förvärva behörighet som förstavårdare, barnmorska eller hälsovårdare på annat sätt än genom att avlägga en annan examen på samma nivå. Ändringen innebär tydligare och smidigare utbildningsvägar för dem som redan avlagt examen, samtidigt som det blir möjligt att rikta nybörjarplatserna inom utbildning som leder till examen till personer som ännu inte har en högskoleexamen eller studierätt till en högskoleexamen på samma nivå.

Propositionens mål

Propositionens syften är välkomna. Syftena att förtydliga studiernas struktur och undanröja överlappningar för studerande som redan tidigare har avlagt sjukskötarexamen och som avlägger specialiseringsutbildning för ett annat specialismråde är värt att understöda med tanke på såväl de studerandes, yrkeshögskolornas som samhällets resursanvändning.

Målet för reformen är att göra det möjligt för en person som redan har avlagt yrkeshögskoleexamen inom social- och hälsoområdet med examensbenämningen sjukskötare (YH) att senare utbilda sig till förstavårdare, barnmorska eller hälsovårdare utan att behöva avlägga en ny yrkeshögskoleexamen. Vi ställer oss bakom målet, men påpekar att det redan i nuläget är möjligt att avlägga hälsovårdar- eller barnmorskeexamen separat efter tidigare avlagd sjukskötar- eller barnmorskeexamen. Till exempel i den gemensamma ansökan till högskolorna våren 2026, som avslutades den 24 mars 2026, var det möjligt att söka till barnmorskeutbildning (YH) (kompletterande studier för sjukskötare, 270 sp, 2 år) eller hälsovårdarutbildning (YH) (examensinriktad fortbildning för sjukskötare, 240 sp, 1,5 år).

De ändringar som föreslås i barnmorskeutbildningen är misslyckade

Regeringen föreslår att utbildningarna till förstavårdare, barnmorska och hälsovårdare ska omfattas av en modulär utbildningsstruktur. Det ska också i fortsättningen vara möjligt att genomföra förstavårdar- och hälsovårdarutbildning integrerad med sjukskötutbildningen. De studerande kan då genomgå studier till hälsovårdare eller förstavårdare parallellt med sjukskötarestudierna.

Betänkande KuUB 3/2026 rd

Reservation

Den fristående förstavårdarutbildningen föreslås omfatta 90 studiepoäng och den fristående hälsovårdarutbildningen 60 studiepoäng. Omfattningen av barnmorskeutbildningen anges i timmar och månader i stället för studiepoäng. Utbildning omfattar alltså 3 000 timmar. Den målsatta tiden för studierna föreslås vara 18 månader, alltså ett och ett halvt år. I nuläget är den målsatta tiden för de barnmorskestudier som erbjuds som fristående studier i regel två år efter tidigare slutförda sjukskötarstudier. I sakkunnigyttrandena till kulturutskottet har en tid på ett och ett halvt år ansetts vara orealistisk också ur de studerandes synvinkel.

Undervisnings- och kulturministeriet publicerade 2015 en utredning om alternativa strukturer för barnmorskeutbildningen. I utredningen bedömdes sex olika strukturer för barnmorskeutbildningen. Alternativen var följande: 1) högskoleexamen som leder till barnmorskeyrket (180/210 sp), 2) dubbel examen som sjukskötare och barnmorska (270 sp) och ett års praktik, 3) dubbel examen som sjukskötare och barnmorska (300 sp), 4) fristående specialiseringsutbildning för barnmorska (120 sp) som genomgås efter sjukskötarutbildning (210 sp), 5) barnmorskeutbildning (120 sp) som genomgås som högre yrkeshögskoleexamen efter sjukskötarutbildning (210 sp) och 6) högskoleutbildning som leder till sjukskötar- och barnmorskeexamen (300 sp, uppfyller inte kravet på en arbetsinsats på 3 600 timmar inom barnmorskeutbildningen enligt artikel 41 b i direktiv 2013/55/EU). Utredarna föreslog att barnmorskeutbildningen ordnas som högre yrkeshögskoleexamen.

Vid Tampereen ammattikorkeakoulu genomfördes år 2019 en av undervisnings- och kulturministeriet finansierad utredning om vilka utbildningsstrukturer som skulle göra barnmorskornas övergång till arbetslivet så snabb och flexibel som möjligt. Utgångspunkten för utredningen var den tidigare nämnda utredningen. I utredningen vid Tampereen ammattikorkeakoulu föreslogs att barnmorskeutbildningen borde genomföras som en internationellt jämförbar och konkurrenskraftig högre YH-examen som uppfyller kraven i EU-direktivet.

Barnmorskeutbildningen bör ordnas på högre yrkeshögskoleexamensnivå

I sakkunnigyttranden till kulturutskottet konstateras det att barnmorskeutbildningens längd, barnmorskearbetets omfattning, övergripande karaktär och kompetenskrav samt arbetets självständiga karaktär ligger på en högre kravnivå än examen och kompetens för specialiserade sjukskötare.

Barnmorskearbetet är omfattande, självständigt och ansvarsfullt och förutsätter djup och specialiserad kompetens. Barnmorskan är expert på sexuell och reproduktiv hälsa och leder sin egen verksamhet och utvecklar sitt eget arbete och det arbete som utförs vid arbetsenheten som en del av en expertgrupp.

Barnmorskan undersöker och vårdar klienten självständigt, gör en helhetsbedömning av vårdbehovet och inleder den behandling som situationen eller symtomen kräver. Barnmorskearbetet betonar förmågan att förutse, följa upp och bedöma förändringar i klientens mående, lösa problem och självständigt fatta beslut om behandlingen av klienten eller patienten.

Betänkande KuUB 3/2026 rd Reservation

Kundernas behov och krav har förändrats, och barnmorskornas kompetens, uppgifter och ansvar är mer omfattande än tidigare och ligger nu på avancerad expertnivå. Detta förutsätter evidensbaserat arbete, sökning av forskningsdata, bedömning, tillämpning och fortlöpande effektbedömning. Yrkeshögskoleexamen ger bättre färdigheter att arbeta som barnmorska, fortlöpande upprätthålla yrkesskickligheten, utveckla barnmorskearbetet och arbeta evidensbaserat i servicesystemet inom social- och hälsovården.

I fråga om utbildningen av förstavårdare och hälsovårdare kan propositionen godkännas enligt förslaget. Men eftersom propositionen bildar en helhet bör den återremitteras till ny beredning så att undervisnings- och kulturministeriet bereder en ny proposition. Barnmorskeutbildningen bör leda till högre yrkeshögskoleexamen på det sätt som föreslås i de två utredningar som gjorts om barnmorskeutbildningen och i de sakkunnigyttranden som lämnats till kulturutskottet. Den målsatta tiden för studierna inför barnmorskeexamen ska vara två år (120 sp, EQF-nivå 7). Utbildningens omfattning ska i enlighet med EU:s yrkeskvalifikationsdirektiv (2013/55/EU, artikel 41.1) också anges i ECTS-poäng och inte bara i timmar och månader.

Uppföljning av ändringarna

Konsekvenserna av de ändringar som regeringen föreslår måste följas noggrant och det måste utvärderas hur ändringarna påverkar utbildningens attraktivitet och tillgången på arbetskraft. Regeringen bör också ha beredskap att ändra lagstiftningen, om det konstateras att de ändringar som nu genomförs gör i synnerhet barnmorskeutbildningen mindre lockande för studerande och på längre sikt försvagar tillgången på arbetskraft.

Statsrådet bör också följa vilka konsekvenser avsaknaden av examensstatus har i fortsättningen, när de som tidigare fullgjort utbildning inom samma specialistområde har en formell examen och de som härefter avlägger studier saknar examensstatus. Det finns en risk för att situationen skapar oklarheter på arbetsmarknaden.

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen förkastar lagförslagen och

att riksdagen godkänner två uttalanden. (Reservationens förslag till uttalanden)

Reservationens förslag till uttalanden

- 1. Riksdagen förutsätter att statsrådet inleder beredning för att utveckla barnmorskeutbildningen så att den utmynnar i högre yrkeshögskoleexamen.*
- 2. Riksdagen förutsätter att statsrådet följer vilka konsekvenser lagändringarna har för studiernas attraktionskraft, genomströmningen och tillgången på arbetskraft.*

Betänkande KuUB 3/2026 rd
Reservation

Helsingfors 28.4.2026

Hanna Kosonen cent
Tuula Haatainen sd
Pia Hiltunen sd
Mari Holopainen gröna
Pia Lohikoski vänst
Nasima Razmyar sd
Markku Siponen cent